

V Bruseli 28. 8. 2012
COM(2012) 472 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Tretia správa o monitorovaní krajín západného Balkánu po liberalizácii vízového režimu v súlade s vyhlásením Komisie z 8. novembra 2010

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Tretia správa o monitorovaní krajín západného Balkánu po liberalizácii vízového režimu v súlade s vyhlásením Komisie z 8. novembra 2010

I. Úvod

Od **19. decembra 2009** sa na občanov bývalej Juhoslovanskej republiky Macedónsko, Čiernej Hory a Srbska, ktorí sú držiteľmi biometrického pasu, vzťahoval bezvízový styk pri ceste do členských štátov EÚ v súlade s nariadením 539/2001¹. Za tých istých podmienok sa od **15. decembra 2010** bezvízový režim pri cestách do členských štátov EÚ vzťahoval aj na občanov Albánska a Bosny a Hercegoviny.

Rozhodnutia o bezvízovom režime pre občanov týchto západobalkánskych krajín vychádzali z posúdenia pokroku dosiahnutého v oblastiach uvedených v **cestovných mapách k dialógu o liberalizácii vízového režimu** (zabezpečenie dokladov, riadenie hraníc, azyl, migrácia, boj proti organizovanej trestnej činnosti a korupcii a ochrana základných práv). Bezvízový režim je pre občanov krajín západného Balkánu v procese ich integrácie do EÚ najhmataateľnejšou výhodou a veľmi silnou motiváciou pre urýchľovanie reforiem v oblasti spravodlivosti a vnútorných záležitostí.

Vo svojom vyhlásení predloženom 8. novembra 2010 Rade pre vnútorné záležitosti Komisia výslovne zdôraznila význam pokračovania účinnej implementácie všetkých opatrení a reforiem prijatých v krajinách západného Balkánu ako súčasť ich povinností v rámci dialógu o vízových otázkach. Na posúdenie konzistentnosti a udržateľnosti príslušných reforiem Komisia vytvorila **mechanizmus monitorovania situácie po liberalizácii vízového režimu**, ktorý pokrýva všetky oblasti uvedené v cestovných mapách liberalizácie vízového režimu a umožňuje Komisii kontrolovať dosahovaný pokrok.

Účelom tejto správy je 1) prezentovať opatrenia prijaté v rámci mechanizmu monitorovania situácie po liberalizácii vízového režimu na základe prvého a druhého pracovného dokumentu útvarov Komisie o monitorovaní situácie po liberalizácii vízového režimu – tieto pracovné dokumenty boli vydané v máji a decembri 2011², 2) posúdiť pokrok dosiahnutý v príslušných západobalkánskych krajinách od posledného posúdenia (december 2011) a 3) určiť ďalšie kroky a konkrétne opatrenia.

II. Opatrenia prijaté v rámci mechanizmu monitorovania situácie po liberalizácii vízového režimu na základe druhého pracovného dokumentu útvarov Komisie zo 7. decembra 2011

Druhý pracovný dokument útvarov Komisie o mechanizme monitorovania situácie po liberalizácii vízového režimu zo 7. decembra 2011 bol predložený Európskemu parlamentu a rade v decembri 2011. Nachádza sa v ňom podrobná analýza pokroku dosiahnutého v príslušných krajinách západného Balkánu v oblastiach uvedených v cestovných mapách k dialógu o vízových otázkach, ďalej sú tu uvedené výsledky mechanizmu monitorovania a

¹ Nariadenie Rady (ES) č. 539/2001 z 15. marca 2001 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti (Ú. v. ES L 81, 21.3.2001, s. 1).

² SEK(2011) 695 v konečnom znení a SEK(2011) 1570 v konečnom znení.

opatrenia prijaté v krajinách západného Balkánu s cieľom rozvíjať procesy riadenia tokov migrantov opúšťajúcich tieto krajiny.

V roku 2012 Komisia vyslala **hodnotiace misie** odborníkov do Čiernej Hory (marec 2012), bývalej Juhoslovanskej republiky Macedónsko (apríl 2012) a Albánska (máj 2012) na **zhodnotenie situácie v oblasti právneho štátu**. Tieto misie umožnili Komisii s podporou odborníkov z členských štátov EÚ overiť si na mieste dosiahnutý pokrok a udržateľnosť reforiem.

Okrem toho sa 1. a 2. marca v Tirane stretli zástupcovia Komisie vrátane zástupcov delegácií EÚ v krajinách západného Balkánu v rámci západobalkánskeho **fóra JAINET**, ktoré sa koná každé dva roky a predstavuje dôležitý mechanizmus na posilnenie cielených odborných poznatkov v oblasti spravodlivosti a vnútorných záležitostí v delegáciách EÚ. Stretnutie fóra JAINET poskytlo operačnú pracovnú platformu, ktorá umožnila výmenu hodnotných informácií relevantných pre mechanizmus monitorovania situácie po liberalizácii vízového režimu.

Dialóg medzi Komisiou a krajinami západného Balkánu pokračuje aj v rámci **procesu stabilizácie a pridruženía**. V dňoch 24. až 25. apríla sa v Tirane konalo stretnutie podvýboru pre spravodlivosť, slobodu a bezpečnosť s Albánskom. V Bruseli sa 3. mája uskutočnilo stretnutie na vysokej úrovni s orgánmi Bosny a Hercegoviny v oblasti vnútorných záležitostí, na ktorom sa hovorilo aj o otázke ľudských práv predtým naplánovanej v rámci bloku IV cestovnej mapy k vízovému režimu. Tieto stretnutia umožňujú podrobnú výmenu informácií medzi Komisiou a príslušnými vnútroštátnymi orgánmi. Stimulovali plodnú diskusiu o potrebných reformách.

Členské štáty EÚ, ktoré sú najviac dotknuté prílivom uchádzačov o azyl, pokračujú vo vykonávaní **bilaterálnych návštev** v príslušných krajinách západného Balkánu s cieľom vymieňať si informácie o tomto fenoméne a diskutovať o osobitných opatreniach na jeho riešenie, pričom informujú Komisiu o vývoji situácie. Zástupcovia krajín západného Balkánu boli takisto pozvaní, aby navštívili príslušné orgány členských štátov EÚ.

V rámci **mechanizmu** varovania spravovaného agentúrou **FRONTEX** v rámci siete analýzy rizík pre západný Balkán bolo od decembra 2011 vydaných ďalších **sedem varovných správ**. Varovné správy agentúry FRONTEX poskytujú aj naďalej podrobnú analýzu tendencií dynamického prílevu migrantov z tohto regiónu. Správy sú dôležité pre lepšie pochopenie fenoménu zneužívania liberalizácie vízového režimu, pri posudzovaní vývoja tohto fenoménu a identifikácii konkrétnych opatrení na riešenie týchto problémov. Na základe týchto správ Komisia poskytla členským štátom v príslušných pracovných skupinách Rady a pre niekoľko stretnutí s dotknutými členskými štátmi EÚ **pravidelné aktualizácie a analýzy** migračných tokov.

III. Posúdenie pokračujúceho plnenia hodnotiacich kritérií, ktoré boli prijaté počas dialógov o liberalizácii vízového režimu, zo strany krajín západného Balkánu

Súčasnú posúdenie je založené na 1) **podrobných správach**, ktoré si vyžiadala Komisia od krajín západného Balkánu, 2) informáciách získaných počas zasadnutí výborov v rámci dohody o stabilizácii a pridružení a iných stretnutí, na ktorých sa viedol dialóg, ako aj 3) výsledkoch **troch hodnotiacich misií**, ktoré útvary Komisie vykonali v marci, apríli a máji 2012 spoločne s odborníkmi z členských štátov v Čiernej Hore, bývalej Juhoslovanskej republike Macedónsko a v Albánsku.

Hodnotenie každej krajiny sa opiera o blokovú štruktúru uvedenú v cestovných mapách pre oblasť liberalizácie vízového režimu.

Albánsko

V oblasti **bezpečnosti dokladov** prebieha proces výroby a distribúcie biometrických pasov a preukazov totožnosti bez problémov. Do 30. júna bolo vydaných 2,4 milióna biometrických pasov a 3,1 milióna biometrických preukazov totožnosti.

V oblasti **riadenia hraníc** bol takisto dosiahnutý určitý pokrok. S Kosovom bol podpísaný protokol o spoločnej hliadkovej činnosti* a s bývalou Juhoslovanskou republikou Macedónsko zasa dohoda o výmene informácií medzi hraničnou a migračnou políciou. Hraničná polícia naďalej rozširuje prístup k spravodajskému informačnému systému MEMEX, v ktorom sú uchovávané kriminálne informácie, na regionálne riaditeľstvá a komisariáty, pričom Medziinštitucionálne námorné operačné stredisko k nemu ešte pripojené nie je. Systém celkového riadenia informácií (TIMS) je od júla 2012 prepojený s databázou evidencie občanov na hraničných priechodoch. Je potrebné posilniť kapacity pre analýzu rizika a posudzovanie hrozieb.

V oblasti **migrácie** bol dosiahnutý určitý pokrok. Implementácia dohody o readmisii pokračuje bez problémov. Od novembra 2011 do marca 2012 bolo zaznamenaných 2 407 prípadov navrátených osôb. Mali by sa posilniť príslušné inštitúcie, ktoré implementujú stratégiu a akčný plán pre navracanie migrantov. Stále nebola prijatá nová národná stratégia v oblasti migrácie.

V oblasti **azylu** bol vytvorený inštitucionálny rámec aj právny rámec. Od mája 2012 bolo uznaných 82 utečencov a 24 žiadateľov o azyl. Je však potrebné posilniť prípravu v tejto oblasti. Utečencom a osobám, ktorým bola priznaná doplnková ochrana sa zatiaľ nevydávajú preukazy totožnosti. Albánsky **vízový** režim nie je ešte stále v plnej miere zosúladený s požiadavkami EÚ.

Bol dosiahnutý určitý pokrok v oblasti **policajnej spolupráce a boja proti organizovanej trestnej činnosti**. Albánska polícia v súčasnosti reviduje svoju štruktúru s cieľom zlepšiť kapacity podávania správ zo strany vyšetrojúcich policajných príslušníkov a proaktívne vyšetrovania. Je naliehavo potrebné, aby hlavné inštitúcie posilnili koordináciu a takto maximalizovali kapacity vyšetrovania závažnej a organizovanej trestnej činnosti.

Aj v oblasti **boja proti drogám** bol dosiahnutý určitý stupeň pokroku. Prebieha medzinárodná spolupráca a mal by sa posilniť prístup založený na spravodajských informáciách. Je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie na zvýšenie kapacity odhaľovania a vyšetrovania obchodovania s drogami.

Bol dosiahnutý určitý pokrok, pokiaľ ide o riešenie otázky **obchodovania s ľuďmi**, hoci problém interného obchodovania s ľuďmi pretrváva. Boli zavedené štandardné operačné postupy na identifikáciu a sprostredkovanie pomoci obetiam a potenciálnym obetiam, je však potrebné posilniť kapacity orgánov presadzovania práva a v oblasti medzinárodnej spolupráce.

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície týkajúce sa štatútu, pričom označenie je v súlade s rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN 1244/1999 a stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

Bez pokroku nezostala ani oblasť **prania špinavých peňazí**. Polícia vypracovala hodnotenia rizík a dala ich k dispozícii aj ostatným orgánom. Na základe odporúčaní výboru MONEYVAL boli prijaté zmeny a doplnenia trestného poriadku, ktoré oddelili trestný čin prania špinavých peňazí od predikatívneho trestného činu a zaviedli trestný čin prania vlastných špinavých peňazí. Zvýšil sa počet vyšetrení týkajúcich sa majetku, ako aj počet oznámení podozrivých transakcií. Počet prípadov, pri ktorých došlo k odsúdeniu páchatel'ov za pranie špinavých peňazí, zostáva aj naďalej veľmi malý.

V oblasti **boja proti korupcii** bol dosiahnutý iba malý pokrok. Bol zavedený právny rámec a aj inštitucionálny rámec. Je však potrebné odstrániť prekážky pre riadne vyšetrenie v súvislosti s imunitou vysokých verejných úradníkov a sudcov. Implementácia protikorupčných opatrení je aj naďalej nedostatočná. Je potrebné, aby sa dosiahli uspokojivé výsledky pri vyšetrovaní, stíhaní a usvedčovaní na všetkých úrovniach.

V oblasti **základných práv** bol dosiahnutý nerovnomerný pokrok – určitý pokrok sa dosiahol v oblasti práv žien a v antidiskriminačnej oblasti a malý pokrok v oblasti integrácie Rómov. Je potrebné zvýšiť úsilie na implementáciu politických cieľov zameraných na zraniteľné skupiny. Implementácia stratégie na zlepšenie životných podmienok Rómov je stále pomalá. Boli prijaté opatrenia na riešenie problému nezaevidovaných rómskych detí. Vo všeobecnosti žijú Rómovia naďalej vo veľmi ťažkých podmienkach a sú často vystavení diskriminácii, väčšinou pokiaľ ide o prístup k vzdelávaniu, pracovným miestam, sociálnej a zdravotnej starostlivosti a bývaniu.

Bosna a Hercegovina

V oblasti **bezpečnosti dokladov** bol dosiahnutý dobrý pokrok. Do mája 2012 bolo vydaných 1 187 007 biometrických pasov, čo predstavuje 72 % všetkých pasov v obehú. Bol prijatý nový zákon o preukazoch totožnosti. Obidve komory prijali novelizáciu zákona o evidencii obyvateľstva. Je však potrebné realizovať jeho úplnú implementáciu. Na prijatie čaká ešte návrh zákona o trvalom pobyte, ktorý má posilniť právny rámec.

Pokrok sa dosiahol v **riadení hraníc**. Väčšina právnych predpisov týkajúcich sa integrovaného riadenia hraníc (IBM) vrátane zákona o hraničných kontrolách sa prevažne opiera o príslušné *acquis* EÚ. Implementujú sa revidovaná stratégia a akčný plán pre integrované riadenie hraníc. Zlepšuje sa infraštruktúra na hraničných priechodoch. Z 55 medzinárodných hraničných priechodov je 29 vybavených kamerovým systémom. Všetky medzinárodné hraničné priechody sú vybavené čítačkami biometrických pasov a sú spojené s integrovaným systémom kontroly priechodov štátnych hraníc. Oneskorilo sa prijatie usmernení o vnútornej organizácii hraničnej polície. Je potrebné prideliť finančné zdroje s cieľom zaručiť infraštruktúrne zásahy potrebné na uzavretie nepovolených cezhraničných priechodov, ktoré už boli zistené pozdĺž hranice Bosny a Hercegoviny s Čiernou Horou a Srbskom. Očakáva sa, že obidve dotknuté krajiny prijmú paralelné opatrenia.

Pokrok bol dosiahnutý v oblasti **migrácie**. V prevádzke je centrum dočasného zaistenia nelegálnych prisťahovalcov. Implementácia dohôd o readmisii uzatvorených medzi Európskou úniou a Bosnou a Hercegovinou pokračovala bez problémov. Je potrebné ešte implementovať stratégiu reintegrácie navrátených osôb.

Určitý pokrok sa dosiahol aj v oblasti **azyľu**. Bosna a Hercegovina pokračuje bez problémov v implementácii právneho a strategického rámca. Kapacita azyľového systému je dostatočná na pokrytie súčasného množstva žiadostí o azyľ.

Bosna a Hercegovina sa ešte stále nachádza na začiatku **boja proti organizovanej trestnej činnosti**. Systém elektronickej výmeny údajov zo záznamov uchovávaných políciou a prokuratúrami sa dostal do testovacej fázy. Digitalizácia policajných archívov pokračuje. Nedostatočná systematická výmena informácií a nedostatočne účinné a udržateľné mechanizmy koordinácie a spolupráce medzi rozličnými orgánmi presadzovania práva bránia v dosahovaní ďalšieho pokroku v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti. Bol vypracovaný návrh zákona o programe na ochranu svedkov, ktorý rieši nedostatky v súčasnej legislatíve. Zákon sa v súčasnosti nachádza v procese prijímania.

Aj v oblasti **boja proti obchodovaniu s drogami** dosiahla Bosna a Hercegovina určitý stupeň pokroku. Inštitucionálne kapacity na koordináciu a systematickú implementáciu policajného rámca sú naďalej nedostatočné. Je potrebné zlepšiť činnosti v oblasti presadzovania práva. Rada ministrov prijala usmernenie o bezpečnom uskladnení a zničení zabavených omamných látok. Ešte nebol prijatý návrh na zmenu a doplnenie zákona o prevencii a potlačovaní zneužívania omamných látok, v ktorom sa počíta so založením Úradu pre drogy.

Bosna a Hercegovina dosiahla určitý pokrok pri riešení problému **obchodovania s ľuďmi**. Počet zistených obetí obchodovania s ľuďmi stúpol. Je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie na zlepšenie koordinácie a zachovanie efektívnej spolupráce medzi príslušnými orgánmi a mimovládnyimi organizáciami, ktoré sa zaoberajú otázkou obchodovania s ľuďmi. Veľmi dôležitá je proaktívna identifikácia obetí, ako aj účinný a dobre fungujúci vnútroštátny mechanizmus sprostredkovania pomoci obetiam. Je potrebné ďalej posilniť trestnoprávne stíhanie.

V oblasti **boja proti praniu špinavých peňazí** dosiahla Bosna a Hercegovina určitý stupeň pokroku. Zvýšil sa počet trestných činov a počet potvrdených obvinení z prania špinavých peňazí. Je potrebné urýchlene implementovať odporúčania výboru MONEYVAL, najmä tie, ktoré sa týkajú operatívnej a rozpočtovej nezávislosti útvaru finančného spravodajstva. Je potrebné prijať zmeny a doplnenia zákona o prevencii prania špinavých peňazí a financovania teroristickej činnosti, ktoré by implementovali odporúčania výboru MONEYVAL. Mechanizmus konfiškácie majetku musí začať fungovať v celej krajine.

V oblasti **boja proti korupcii** bol dosiahnutý iba obmedzený pokrok. V júli bolo prijaté usmernenie pre Protikorupčný úrad. Je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie na riadnu implementáciu protikorupčného akčného plánu. Účinné vyšetrowanie, stíhanie a usvedčenie zostáva v korupčných prípadoch zriedkavým javom, zatiaľ čo počet prípadov, v ktorých došlo k oslobodeniu obžalovaného či k jeho podmienenému odsúdeniu, je vysoký.

V oblasti **základných práv** týkajúcich sa slobody pohybu bol dosiahnutý v prípade **rómskej** menšiny iba malý pokrok. Hoci bol dosiahnutý určitý pokrok pri implementácii akčného plánu o bývaní, pokrok v oblasti zamestnanosti, zdravotnej starostlivosti a vzdelávania je malý. Začal sa proces revízie akčných plánov o bývaní, zamestnanosti a zdravotnej starostlivosti v súlade s odporúčaniami zo seminára o integrácii Rómov z júla 2011, aby tieto akčné plány lepšie odrážali potreby Rómov. Diskriminácia v prístupe k zamestnaniu, zdravotnej starostlivosti, dôchodkovým právam a pomalé tempo odminovávania predstavujú aj naďalej prekážku v udržateľnom návrate a lokálnej integrácii osôb presídlených v rámci krajiny a iných zraniteľných skupín. Ešte stále neboli vyriešené ťažkosti v súvislosti s dostupnými finančnými a ľudskými zdrojmi pre ombudsmana. Súdne konania vo veci diskriminácie iniciované zo strany občanov sú naďalej zriedkavým javom.

Bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko

Pokiaľ ide o **bezpečnosť dokladov**, do marca 2012 bolo vydaných 1 398 280 cestovných dokladov a 1 517 873 preukazov totožnosti. Proces vydávania dokladov prebieha bez problémov. Po uplynutí termínu pre nahradenie starých pasov (27. februára 2012) sú platné iba biometrické pasy.

V oblasti **riadenia hraníc** bola vo februári 2012 založená Národná rada pre stratégiu integrovaného riadenia hraníc. Národná rada má na starosti monitorovanie a implementáciu stratégie a jej akčného plánu. Je členmi sú zástupcovia príslušných ministerstiev a inštitúcií zapojených do implementačného procesu. Bola ukončená rekonštrukcia deviatich policajných staníc pre hraničný dozor, neboli však ešte stále pripojené k centrálnej databáze ministerstva vnútra. V Albánsku, Srbsku a Kosove boli vytvorené spoločné kontaktné centrá policajnej spolupráce. Robia sa protokoly o spoločných zmiešaných hliadkach na hraniciach, ktoré realizujú Albánsko, Bulharsko a Kosovo.

V oblasti **azyly** bol prijatý národný program pre integráciu na rok 2012, ktorý zabezpečuje financovanie podpory bývania zo štátnych zdrojov pre osoby, ktorým bol poskytnutý azyl. Kapacity prijímania a ľudských zdrojov azylového centra Vizbegovo sa zvýšili. Administratívne kapacity a efektivita správy v oblasti azyly sú naďalej nestatočné a je potrebné ich zlepšiť. Azylové konanie je zdĺhavé a neurobil sa nijaký pokrok, aby sa urýchlilo vydávanie preukazov totožnosti žiadateľom o azyl. Takisto poskytovanie tlmočnických služieb zostáva problémom.

Pokiaľ ide o oblasť **migrácie**, boli navrhnuté sekundárne právne predpisy potrebné na plné sprevádzkovanie národnej databázy pre cudzincov (s údajmi z oblasti azyly, migrácie a víz). Bol prijatý národný profil migrácie na rok 2011. Fungujú štyri migračné centrá poskytujúce občanom informácie o legálnej migrácii. Dohoda o readmisii s EÚ bola implementovaná bez problémov. Dohoda o readmisii so Srbskom nadobudla platnosť a bola podpísaná dohoda o readmisii s Čiernou Horou.

V oblasti **boja proti organizovanej trestnej činnosti** ešte stále neboli založené vyšetrovacie centrá a súdna polícia, ktorých vytvorenie bolo naplánované v trestnom poriadku. Je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie na implementáciu akčného plánu na presadzovanie nového trestného poriadku, najmä pokiaľ ide o vzdelávanie pracovníkov orgánov presadzovania práva a prokurátorov. Nebol dosiahnutý žiadny pokrok, pokiaľ ide o nedostatok personálu Centra na potlačovanie organizovanej a závažnej trestnej činnosti na ministerstve vnútra. Národná databáza kriminálnych informácií, ktorej úlohou je zhromažďovať informácie, je stále vo fáze výberového konania a Národné koordinačné centrum pre boj proti organizovanej trestnej činnosti ešte stále nebolo založené. Príslušné orgány presadzovania práva (ministerstvo vnútra, prokuratúra, colná správa a finančná polícia) by mali vystupňovať svoje úsilie v boji proti organizovanej trestnej činnosti. Efektivitu činnosti prokurátora negatívne ovplyvňuje absencia priameho prístupu do databáz. V oblasti boja proti drogám bol dosiahnutý len malý pokrok. Množstvo drog zabavených na území tohto štátu je naďalej malé. Kapacity ľudských zdrojov oddelenia nelegálnych drog ministerstva vnútra by mali byť posilnené. Je potrebné, aby orgány presadzovania práva vynakladali väčšie úsilie pri odhaľovaní a zabavovaní drog.

Ďalej sa pokračovalo v medzinárodnej a regionálnej spolupráci v oblasti boja proti cezhraničnej organizovanej trestnej činnosti. Bola ratifikovaná operatívna dohoda s EUROPOL-om.

Pokiaľ ide o **boj proti korupcii**, v decembri 2011 prijala Štátna komisia pre prevenciu korupcie národné programy pre prevenciu a potlačovanie korupcie a pre prevenciu konfliktu záujmov spolu so sprievodným akčným plánom na roky 2011 – 2015. V oblasti prevencie korupcie sa uskutočnilo niekoľko školení (pre sudcov, prokurátorov, orgány presadzovania práva, štátnych úradníkov). Štátna komisia pre prevenciu korupcie začala systematicky overovať majetkové priznania. Po prijatí sekundárnej legislatívy sa začalo vykonávať overovanie vyhlásení o konflikte záujmov, systém však ešte nie je úplný. Systém kontroly finančnej podpory politických strán a financovania volebných kampaní je potrebné posilniť, aby sa zabezpečila transparentnosť a zodpovednosť. Je potrebné, aby sa dosiahli uspokojivé výsledky v korupčných prípadoch týkajúcich sa vysokopostavených osôb. Nezávislosť súdov je naďalej otázkou, ktorá vyvoláva obavy, čo ovplyvňuje odhodlanie bojovať s korupciou.

V oblasti **základných práv** bol v decembri 2011 prijatý akčný plán na integráciu Rómov a rómskych utečencov. Sú v ňom uvedené opatrenia na ďalšie zlepšenie prístupu Rómov k zamestnaniu, vzdelávaniu, bývaniu a osobným dokladom. V hodnotení akčného plánu sa počíta s tým, že sa zainteresované strany budú stretávať každých šesť mesiacov, pričom prvé stretnutie sa uskutočnilo vo februári 2012. Kapacity informačných centier pre Rómov boli posilnené v dôsledku zakúpenia nového technického vybavenia. Vo februári bolo otvorené desiate informačné centrum pre Rómov v Topanskom poli. Pokiaľ ide o prístup k vzdelávaniu, bolo prijaté rozhodnutie vybudovať dve školy v obci Shuto Orizari. Realizácia opatrení na udeľovanie štipendií rómskym žiakom pokračovala, rovnako ako aj projekty na integráciu rómskych detí do predškolských zariadení. Uskutočnilo sa školenie rómskych zdravotných mediátorov a 16 z nich začne pracovať v 8 obciach.

Čierna Hora

V oblasti **bezpečnosti dokladov** bolo do 31. marca 2012 vydaných 313 109 biometrických pasov a 444 023 preukazov totožnosti. Proces vydávania dokladov prebieha bez problémov.

Pokiaľ ide o **riadenie hraníc**, bola vykonaná modernizácia dvoch hraničných priechodov na hranici so Srbskom (Dobrakovo, Dracenovac). Bolo zakúpené IT vybavenie a vozidlá pre hraničnú políciu na hlavných hraničných priechodoch. Toto IT vybavenie už bolo aj inštalované a sprevádzkované. Pre všetky hraničné priechody bola vykonaná podrobná analýza potrieb a boli zistené nedostatky v ich vybavení. Kapacita hraničnej polície bola takisto posilnená prostredníctvom školení.

V oblasti **migrácie** bol vytvorený koordinačný orgán, aby monitoroval implementáciu stratégie na roky 2011 – 2016 na reintegráciu osôb navrátených v rámci uplatnenia readmisných dohôd. Dohody o readmisii medzi EÚ a Čiernou Horou sú naďalej uplatňované bez problémov. Bolo založené prijímacie centrum pre nelegálnych migrantov.

V oblasti **azylu** bol prijatý zákon o azyle a zákon o cudzincoch, ich implementácia je však problematická. Mali by sa spresniť kompetencie príslušných vnútroštátnych orgánov. Nezlepšila sa situácia, pokiaľ ide o rozhodovanie o žiadostiach o azyl. Bolo vybudované prijímacie centrum pre žiadateľov o azyl.

V oblasti **boja proti organizovanej trestnej činnosti** bol v januári 2012 prijatý akčný plán pre boj proti organizovanej trestnej činnosti, v ktorom sa zavádzajú operačné opatrenia a indikátory v súlade s prioritami stanovenými v hodnotení hrozieb organizovanej trestnej činnosti (OCTA). Zmeny a doplnenia usmernení o vnútornej organizácii a pracovnej náplni správy polície boli prijaté v novembri 2011 a zaviedli sa v nich špecializované organizačné

útvary polície. Mali by sa zlepšiť vzťahy medzi prokuratúrou a políciou, aby sa zaistila vedúca úloha prokurátora pri vyšetrovaniach. Chýbajúci prístup prokurátorov do príslušných databáz a nedostatočné kapacity sú prekážkou účinnej implementácie trestného poriadku. Kapacity orgánov presadzovania práva pri finančných vyšetrovaniach je potrebné posilniť. Kapacita používania osobitných vyšetrovacích prostriedkov sa zlepšila (pokiaľ ide o personál a vybavenie). Existujúce časové obmedzenia sú však prekážkou ich efektívneho využívania. V rámci krajiny sa musí realizovať projekt policajnej práce založenej na spravodajských informáciách a súčasne by mali byť vyškolení príslušníci policajného zboru. Medzinárodná a regionálna spolupráca týkajúca sa cezhraničnej organizovanej trestnej činnosti pokračovala účinným spôsobom. Kompetencie súvisiace s bojom proti drogám boli centralizované a vykonáva ich kriminálna polícia. Jej kapacity sa posilnili prostredníctvom špecializovanej odbornej prípravy a nákupom vybavenia, ktoré sa bude používať pri protidrogových operáciách. V školách sa na miestnej úrovni uskutočnili aktivity na zvyšovanie informovanosti o drogách. Pokračovalo sa v úzkej spolupráci v oblasti drog s Europolom, Interpolom, policajnými zbormi členských štátov EÚ a so susednými krajinami.

Pokiaľ ide o oblasť **boja proti korupcii**, boli podniknuté ďalšie kroky na posilnenie právneho rámca. Je však potrebné posilniť a v právnom rámci ďalej špecifikovať mechanizmy kontroly financovania politických strán a volebných kampaní, ako aj presadzovania sankcií. Je potrebné posilniť aj kontrolné mechanizmy vo verejnom obstarávaní. Po nadobudnutí účinnosti zmien a doplnení zákona o prevencii konfliktu záujmov všetkých 36 členov parlamentu, ktorí boli zároveň členmi správnych rád štátom vlastnených spoločností, odstúpilo z týchto pozícií v spoločnostiach a všetkých 16 členov parlamentu, ktorí súčasne zastávali aj výkonné pozície (vrátane dvoch primátorov), sa týchto funkcií vzdalo. Komisia pre prevenciu konfliktu záujmov nemá dostatočné kapacity, na to, aby mohla kontrolovať správnosť majetkových priznaní a vyhlásení o konflikte záujmov štátnych úradníkov. Nemôže ani odhaľovať nelegálne obohacovanie sa, keďže nemá žiadne vyšetrovacie právomoci a ani prístup k príslušným databázam. Počet korupčných prípadov, pri ktorých bol vydaný príkaz na zhabanie majetku, je stále veľmi malý. Právne predpisy o rozšírených právomociach na konfiškáciu majetku doteraz neboli uplatnené. Bolo realizovaných niekoľko kampaní na zvýšenie povedomia s cieľom dosiahnuť vyšší počet oznámených korupčných prípadov. Riaditeľstvo pre protikorupčné iniciatívy prešlo pod ministerstvo spravodlivosti. Jeho kompetencie je však potrebné aktualizovať a jeho kapacity posilniť, aby sa zabezpečili lepšie koordinačné činnosti v oblasti prevencie korupcie.

V oblasti **základných práv** boli vo februári 2012 vymenovaní členovia Rady pre ochranu pred diskrimináciou. Počas sledovaného obdobia sa začalo s realizáciou činností na zvýšenie povedomia. Kapacity úradu ombudsmana je potrebné posilniť po finančnej stránke a aj prijatím nových pracovníkov. Legalizácia štatútu presídlených osôb pokročila a mala by pokračovať. V apríli 2012 bola prijatá stratégia na zlepšenie situácie rómskej, aškalskej a egyptskej populácie spolu s jej akčným plánom. Pokračovalo sa v realizácii projektov na sociálne začlenenie rómskej, aškalskej a egyptskej populácie. Je však naďalej potrebné vynakladať úsilie na zlepšenie prístupu presídlených osôb a rómskej, aškalskej a egyptskej populácie k hospodárskym a sociálnym právam. Ďalej je treba usilovať o vytvorenie udržateľných životných podmienok v Koniku.

Srbsko

V oblasti **bezpečnosti dokladov** prebieha proces výroby a distribúcie biometrických pasov a bezpečných preukazov totožnosti. Od júla 2008 do marca 2012 srbské orgány vydali viac ako 3,8 milióna biometrických pasov a takmer 3,5 milióna preukazov totožnosti. Vydávanie

biometrických pasov a preukazov totožnosti osobám s bydliskom v Kosove má na starosti osobitné koordináčne riaditeľstvo. Od novembra 2011 do marca 2012 bolo vydaných 17 000 biometrických pasov osobám s bydliskom v Kosove.

V oblasti **riadenia hraníc** pokračovalo Srbsko v implementácii stratégie a akčného plánu pre integrované riadenie hraníc. Boli vytvorené kontaktné miesta pre cezhraničnú spoluprácu s Bosnou a Hercegovinou a Čiernou Horou. Pokračuje sa v aktualizácii kamerového systému a vykonávajú sa spoločné operácie na cezhraničných priechodoch so susednými krajinami. Fungovanie systému včasného varovania na odhaľovanie falošných cestovných dokladov bolo bezproblémové. Stratégia integrovaného riadenia hraníc však musí byť aktualizovaná. Je potrebné zabezpečiť úplné prepojenie hraničných priechodov s centrálnou databázou ministerstva vnútra. Vytvorenie viacerých nových hraničných priechodov značne vyčerpalo zdroje. Interné zdieľanie údajov a rizikových profilov, najmä v súvislosti s bojom proti obchodovaniu s ľuďmi, zostáva nedostatočné. Kontrola administratívnej demarkačnej línie medzi Srbskom a Kosovom zostáva naďalej problematická a výmena informácií s misiou EULEX by sa mala zlepšiť. Srbsko by malo podpísať a implementovať technický protokol na implementáciu záverov týkajúcich sa integrovaného riadenia hraníc, ktoré boli prijaté v rámci dialógu Belehrad – Priština 2. decembra 2011.

V oblasti **migrácie** Srbsko nedosiahlo žiadny pokrok. Legislatívny rámec do veľkej miery zodpovedá normám EÚ, je však potrebné ho ešte účinne implementovať. Žiadosti stále dočasne spracúva azylový útvar hraničnej polície, pretože Azylový úrad naplánovaný ako prvostupňový orgán pre záležitosti azylu ešte nebol formálne založený. Mandát Azylovej komisie, druhostupňového orgánu, vypršal v apríli 2012 a je potrebné zvoliť nových členov. Srbsko má dve prijímacie centrá pre žiadateľov o azyl, ktoré nemajú dostatočné kapacity na poskytovanie služieb všetkým žiadateľom o azyl. Srbsko by malo zlepšiť svoj azylový režim prostredníctvom urýchleného založenia tretieho centra, vybudovaním systému pre spracovávanie biometrických údajov žiadateľov o azyl a zlepšením podmienok pre integráciu žiadateľov o azyl. Malo by prijať ďalšie kroky na zosúladenie jeho legislatívy s *acquis* EÚ v oblasti legálnej migrácie, najmä pokiaľ ide o právo na zlúčenie rodiny, dlhodobý pobyt a podmienky povolenia vstupu štátnym príslušníkom tretích krajín na účely štúdiá. Národná databáza na kontrolu osobných údajov a odtlačkov prstov žiadateľov o azyl nebola ešte stále vytvorená. Readmisia medzi EÚ a Srbskom funguje bez problémov.

V oblasti **boja proti organizovanej trestnej činnosti** dosiahlo Srbsko pokrok. Pripravuje sa prijatie niekoľkých legislatívnych návrhov na zlepšenie kapacity presadzovania práva a vymáhania majetku nadobudnutého nelegálnym spôsobom. Špeciálny prokurátor pre organizovanú trestnú činnosť inicioval počas sledovaného obdobia niekoľko prípadov týkajúcich sa vysokopostavených osôb. Ku konfiškácii majetku však dochádza zriedkavo. Spolupráca s Europolom a Eurojustom sa zlepšuje a Srbsko je bližšie k podpísaniu operatívnej dohody s Europolom. Srbsko je aj naďalej krajinou pôvodu, tranzitu a destinácie obchodovania s ľuďmi. Bol vytvorený legislatívny rámec a aj inštitucionálny rámec boja proti obchodovaniu s drogami. Srbsko však aj naďalej zostáva súčasťou trasy obchodovania s drogami, ktorá vedie cez západný Balkán. Riešenie týchto výziev si bude vyžadovať kontinuálne vynakladanie úsilia.

V oblasti **boja proti korupcii** bol dosiahnutý iba malý pokrok. Srbsko vytvorilo právny rámec a inštitucionálny rámec boja proti korupcii a založilo Protikorupčnú agentúru, prijalo nový zákon o financovaní politických strán, ktorý je v súlade s európskymi normami. Minister spravodlivosti bol menovaný antikorupčným koordinátorom. Pre boj proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti nebol stále prijatý proaktívny prístup založený na

spravodajských informáciách. Orgány ešte nedokončili národnú protikorupčnú stratégiu na roky 2012 – 2017 a jej akčný plán. Protikorupčná agentúra musí začať dosahovať uspokojivé výsledky pri efektívnej kontrole financovania strán a zlepšiť spoluprácu s príslušnými zainteresovanými stranami s cieľom účinne overiť majetkové priznania. Implementácia ochrany informátorov nie je dostatočná. Kapacita vykonávania komplexných finančných vyšetrení je stále obmedzená, chýba centralizovaný systém kriminálnych informácií a takisto vymáhanie majetku nadobudnutého nelegálnym spôsobom je zriedkavé.

V oblasti **základných práv**, najmä v oblasti slobody pohybu, dosiahlo Srbsko obmedzený pokrok. Ministerstvo vnútra začalo kampaň na prijímanie pracovníkov, ktorí sú príslušníkmi menšín. Stratégia a akčný plán majú zlepšiť postavenie Rómov v Srbsku. Podmienky pre základné vzdelávanie, zápis do škôl, evidenciu občanov a prístup k zdravotnej starostlivosti sa trochu zlepšili. Je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie a finančné prostriedky na zlepšenie postavenia a socioekonomických podmienok Rómov, ktorí sú aj naďalej najviac zraniteľnou marginalizovanou menšinou. Prístup na trh práce zostáva zvlášť problematický.

IV. Prevencia mechanizmu proti zneužívaniu liberalizácie vízového režimu zo strany občanov krajín západného Balkánu: hodnotenie jeho implementácie

Súčasnú hodnotenie je založené na 12. a 18. **varovnej správe agentúry FRONTEX**, ako aj na správach, ktoré na žiadosť Komisie predložili **západobalkánskej krajiny**.

Ako bolo uvedené v prvom a druhom pracovnom dokumente útvarov Komisie z roku 2011, niektoré členské štáty zaznamenali sezónny nárast **prílevu zvyšujúceho sa počtu žiadateľov o azyl** po prijatí rozhodnutí na konci roka 2009 a v roku 2010 o zavedení bezvízového režimu so západobalkánskymi krajinami³.

V sledovanom období patrili medzi najvyhládavanejšie destinácie Belgicko, Nemecko, Luxembursko a Švédsko. Okrem toho od začiatku roka 2012 zaznamenáva aj Švajčiarsko vyšší tlak na svoj azylový systém v dôsledku značného zvýšenia počtu žiadateľov o azyl pochádzajúcich prevažne zo Srbska. Švajčiarsko, ako jedna z krajín pridružených k schengenskému priestoru, bola prizvaná a následne sa vo februári 2012 pridala k osobitnej skupine pre mechanizmus monitorovania situácie po liberalizácii vízového režimu.

Sezónny charakter prílevu žiadateľov o azyl zo západobalkánskych krajín je možné pozorovať aj naďalej počas prvej polovice roka 2012, pričom v ňom boli identifikované niektoré **nové dynamické prvky**. Varovné správy agentúry FRONTEX ukazujú, že **celkový počet** žiadateľov o azyl z tohto regiónu **klesol** v porovnaní s predchádzajúcim sledovaným obdobím (január -31 %, február -20 %, marec -20 %, apríl -15 %), zatiaľ čo v máji došlo k miernemu zvýšeniu (+20 %). Pokles je spôsobený najmä značným znížením počtu žiadateľom o azyl zo Srbska a bývalej Juhoslovanskej republiky Macedónsko. Obidve krajiny však zostávajú krajinami, z ktorých naďalej pochádza najväčší počet žiadateľov o azyl. Náhle zvýšenie v máji je spôsobené značným zvýšením, po ktorom nasledovalo značné zníženie počtu žiadostí o azyl od albánskych občanov, pričom situácia bola vyvolaná chýrmi a nepravdivými informáciami.

Pozitívny vplyv sezónneho zníženia počas prvých štyroch mesiacov však znižujú viaceré iné javy. Po prvé, zníženie nie je rovnomerne rozložené medzi päť západobalkánskych krajín, na ktoré sa vzťahuje bezvízový styk. Hoci sa počet žiadateľov o azyl z bývalej Juhoslovanskej

³ Bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko, Čierna Hora a Srbsko v roku 2009 a Albánsko, Bosna a Hercegovina v roku 2010.

republiky Macedónsko a zo Srbska znížil alebo zostal stabilný, počet žiadateľov o azyl z Albánska, Bosny a Hercegoviny a Čiernej Hory sa v porovnaní s tým istým obdobím v roku 2011 zvýšil⁴.

Po druhé, niektoré členské štáty EÚ zaznamenali zvýšenie počtu žiadateľov o azyl pochádzajúcich z tohto regiónu napriek pôvodnému sezónnemu zníženiu. Najvyššie počty týchto žiadateľov boli zaznamenané v Belgicku (+20 % v apríli), Luxembursku (+31 % v máji) a Švédsku (+133 % v máji). Okrem toho boli v niektorých krajinách pôvodu a v cieľových krajinách zaznamenané fluktuácie silne sa odchyľujúce od hlavnej tendencie⁵.

Okrem toho ročné porovnanie počtu žiadateľov o azyl z tohto regiónu naznačuje **oneskorenú sezónnosť migrácie s menej výraznými stúpajúcimi a klesajúcimi tendenciami**. Týždenné zvýšenie počas posledných dvoch týždňov v apríli (+31 %) naznačuje, že nová vlna žiadateľov o azyl prišla o jeden a pol mesiaca neskôr než v roku 2011. Okrem toho, ako bolo uvedené v poslednom pracovnom dokumente útvarov Komisie (december 2011), oneskorené zimné maximum v roku 2011 bolo o 30 % nižšie než v roku 2010. Tento jav môže mať vplyv na úroveň v súčasnosti zaznamenávanej začínajúcej jarnej/letnej vlny.

Najčastejšími **dôvodmi uvádzanými v žiadostiach o azyl** sú aj naďalej nedostatočný prístup k zdravotnej starostlivosti, zamestnaniu a vzdelávaniu. Okrem toho je stále vyšší počet žiadateľov o azyl motivovaný k opusteniu ich krajín pôvodu v dôsledku chýrov a nesprávnych informácií o udeľovaní azylovej ochrany z ekonomických dôvodov. Ambasády členských štátov EÚ v západobalkánskych krajinách zintenzívnili svoje úsilie o vyjasnenie účelu a podmienok udeľovania azylovej ochrany. Varovné správy agentúry FRONTEX potvrdili, že väčšina ľudí aj naďalej volí ako destinácie tie isté krajiny EÚ na základe informácií, ktoré dostávajú od priateľov a príbuzných, ktorí do týchto krajín už odcestovali. Väčšina z nich si je takisto vedomá toho, že ich šance na udelenie azylu sú malé, napriek tomu však skúšajú šťastie.

Pokiaľ ide o príčinu vysokého počtu žiadateľov o azyl, ktorých žiadosti o azyl sú potom vyhodnotené ako neopodstatnené, relevantným faktorom zohľadňovaným potenciálnymi žiadateľmi o azyl zostáva **trvanie azylového konania a s ním spojená dĺžka oprávneného pobytu** v danom členskom štáte.

Ako už bolo uvedené v predchádzajúcom pracovnom dokumente útvarov Komisie, dotknuté členské štáty EÚ prijali osobitné **protiopatrenia**, napr. spustili informačné kampane, optimalizovali ľudské zdroje určené na spracovávanie žiadostí o azyl, skrátili priemernú dobu spracovania žiadostí v prípade zjavne neopodstatnených žiadostí o azyl a zaviedli účinnejšie postupy pre odvolania. Zdá sa, že informácie o týchto opatreniach ovplyvnili v prípade niektorých národnostných skupín výber cieľových krajín.

Spoločný profil žiadateľov o azyl sa potvrdil aj počas prvej polovice roka 2012. Väčšina žiadostí pochádza aj naďalej od osôb patriacich k rómskej menšine, ktorí často prichádzajú so svojimi rodinami. Úroveň vzdelania medzi Rómami v uvedenom regióne zostáva nízka a

⁴ Komparatívne štatistické údaje z mája 2012 a mája 2011: Albánsko (+725 %); Bosna a Hercegovina (+14 %); bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko (-48 %); Čierna Hora (+77 %), Srbsko (-13 %).

⁵ Zvýšenie počtu žiadostí o azyl silne sa odchyľujúce od hlavnej tendencie bolo zaznamenané pri albánskych občanoch v Luxembursku (+275 % vo februári a +233 % v marci), a vo Švédsku (+268 % v apríli a v máji +413 %); občanov Bosny a Hercegoviny v Luxembursku (+1600 % v apríli); občanov bývalej Juhoslovanskej republiky Macedónsko v Luxembursku (+480 % v máji); občanov Čiernej Hory v Nemecku (+750 % v januári) a vo Švajčiarsku (+200 % v máji).

miera nezamestnanosti veľmi vysoká, čo prispieva k sociálnemu vylúčeniu a zhoršovaniu životných podmienok.

Ako už bolo uvedené v predchádzajúcom pracovnom dokumente útvarov Komisie, **pokusy o obídenie azylových konaní a vyhnutie sa navráteniu** pokračujú. Niektorí žiadatelia pri žiadosti o azyl nepredkladajú biometrické pasy, čo sťažuje ich identifikáciu.

Miera kladného vybavenia žiadostí o azyl je naďalej veľmi nízka⁶, čo naznačuje, ako už bolo uvedené v predchádzajúcich správach, že väčšina žiadostí o azyl je neopodstatnených. V minulom období bol počet nových žiadostí o azyl vyšší než počet navrátených osôb, avšak od polovice januára 2012 je pomer medzi počtom nových žiadostí o azyl a počtom navrátených osôb dosť vyrovnaný.

Orgány piatich **západobalkánskych krajín** pokračovali v prijímaní opatrení požadovaných Komisiou na boj proti tomuto javu a podrobnejšie opísaných v oddiele II. Bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko prijala nový plán (apríl – september 2012) zameraný najmä na sociálne a ekonomické opatrenia na zlepšenie životných podmienok zraniteľných skupín vrátane rómskej menšiny.

Všetky aktualizácie správy o implementácii akčných plánov na boj proti zneužívaniu bezvízového režimu predložené západobalkánskymi krajinami pripisujú aj naďalej veľký význam **informačným kampaniam**. V krajinách boli distribuované plagáty, brožúry a letáky objasňujúce povinnosti a práva plynúce z bezvízového cestovania do schengenského priestoru, ako aj informácie o pravidlách prístupu na pracovný trh EÚ. Západobalkánske krajiny informujú o silnejšej angažovanosti miestnych mimovládnych organizácií v tomto procese. Delegácie EÚ v tomto regióne v tejto súvislosti naďalej zohrávajú dôležitú úlohu.

Naďalej sa realizujú opatrenia na posilnenie **hraničných kontrol**. Pozornosť sa venovala najmä hraničným priechodom na vysokofrekventovaných cestách. Všetky západobalkánske krajiny vyňaté z vízovej povinnosti oznámili relatívne vysoký počet zistených osôb, ktoré sa pokúšali opustiť svoje krajiny pôvodu bez splnenia zákonných požiadaviek. Zintenzívnili sa aj opatrenia na zlepšenie cezhraničnej spolupráce medzi susednými krajinami.

Západobalkánske krajiny takisto oznámili pokračovanie realizácie opatrení týkajúcich sa **kontroly cestovných kancelárií a dopravných spoločností**, ktoré sa môžu podieľať na dezinformácii občanov o podmienkach udeľovania azylu. Orgány presadzovania práva a ministerstvá dopravy Bosny a Hercegoviny, bývalej Juhoslovanskej republiky Macedónsko a Srbska pokračujú v koordinovaných akciách s cieľom vyšetriť možné nezrovnalosti. Orgány Bosny a Hercegoviny oznámili, že odobrali dopravné licencie v dôsledku nezrovnalostí, pokiaľ ide o pravidlá medzinárodnej dopravy osôb, pričom v niekoľkých prípadoch začalo trestné stíhanie.

Ako bolo uvedené v predchádzajúcom pracovnom dokumente útvarov Komisie (december 2011), boli prijaté zmeny a doplnenia právneho rámca bývalej Juhoslovanskej republiky Macedónsko, ktorým sa zaviedol **nový trestný čin** uľahčenia zneužívania bezvízového režimu.

⁶ „Miera kladného vybavenia“ sa vypočítala ako podiel kladných rozhodnutí [o udelení štatútu utečenca alebo doplnkovej ochrany (smernica 2004/83) alebo humanitárneho štatútu (vnútroštátne právne predpisy)] na celkovom počte rozhodnutí v prvostupňovom konaní. Celkový počet rozhodnutí zahŕňa kladné aj zamietavé rozhodnutia.

Na seminároch organizovaných Komisiou a venovaných najmä otázke bývania a prístupu k zdravotnej starostlivosti, vzdelávaniu a zamestnaniu boli s každou krajinou dohodnuté **dlhodobé opatrenia na lepšiu integráciu rómskej menšiny**. Ich úspešná a postupná implementácia je veľmi dôležitá na riešenie fenoménu neopodstatnených žiadostí o azyl (pozri analýzu situácie v jednotlivých krajinách v oddiele III). Európska komisia zorganizovala spoločne s príslušnými orgánmi v roku 2011 v regióne sériu seminárov o rómskej otázke s cieľom posúdiť situáciu a nájsť riešenia problémov, ktorým čelí rómska komunita. Celkové horizontálne zistenia odhalili podstatné rozdiely medzi primeranou legislatívou a v súčasnosti realizovanými politikami a ich riadnou implementáciou na mieste. Semináre priniesli niekoľko operatívnych záverov v kľúčových oblastiach, ako sú evidencia občanov, vzdelávanie, zamestnanosť, sociálna a zdravotná starostlivosť, bývanie a sloboda pohybu. Nasledujúce stretnutia k implementácii záverov, na ktorých sa dohodlo spoločne s orgánmi, sú naplánované na rok 2012. Okrem toho, úspešné ukončenie sarajevského procesu týkajúce sa návratu alebo miestnej integrácie najviac zraniteľných skupín utečencov a osôb presídlených v rámci krajiny bude predstavovať dôležitý príspevok k stabilizácii situácie týchto komunit.

Bolo vynaložené ďalšie úsilie na **integráciu navrátených osôb**⁷. Srbsko pokračovalo v implementácii svojej integračnej stratégie a informovalo o projekte vytvorenia databázy na zaznamenávanie prístupu navrátených osôb k verejným službám. Pre navrátené osoby sú v Srbsku k dispozícii tri prijímacie centrá. Informačná brožúra o navrátení bola preložená do viacerých jazykov. Finančné prostriedky na reintegráciu v prípade všetkých piatich západobalkánskych krajín vyňatých z vízovej povinnosti sú naďalej nedostatočné a prístup navrátených osôb k pracovným miestam, vzdelávaniu, odbornej príprave a uznávaným odborným kvalifikáciám je naďalej obmedzený.

Európsky parlament a Rada v súčasnosti diskutujú o legislatívnych návrhoch, ktoré majú okrem iného za cieľ obmedziť zneužívanie azylových systémov v členských štátoch EÚ a **predchádzať „azylovej turistike“**. Okrem toho bol v decembri 2011 prijatý návrh smernice o oprávnení. Pokračuje sa v príprave ďalších nástrojov.

Zákonodarcovia sú konečne v poslednom štádiu diskusie o návrhu Komisie na zmenu a doplnenie nariadenia 539/2001 (uvádzajúceho zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti)⁸. V návrhu sa okrem iného počíta s ochrannou doložkou týkajúcou sa víz umožňujúcou dočasné pozastavenie platnosti zrušenia víz pre tretiu krajinu, ktorej občania boli vyňatí z vízovej povinnosti v prípade núdzovej situácie vyžadujúcej okamžitú reakciu s cieľom riešiť ťažkosti, ktorým čelí jeden členský štát alebo niekoľko členských štátov. Takýto mechanizmus by bol krajným opatrením a mohol by sa uplatniť na ktorúkoľvek tretiu krajinu vyňatú z vízovej povinnosti.

V. Ďalšie kroky a konkrétne opatrenia

Komisia zastáva názor, že v súčasnosti zavedený **mechanizmus monitorovania situácie po liberalizácii vízového režimu** funguje naďalej účinne a poskytuje nástroje potrebné na monitorovanie priebežnej implementácie cieľov liberalizácie vízového režimu zo strany

⁷ Od novembra 2011 do marca 2012 bolo 2 400 Srbov vrátených do Srbska. Od novembra 2011 do marca 2012 bolo 2 400 Albáncov vrátených do Albánska. Počas roku 2011 bolo do bývalej Juhoslovanskej republiky Macedónsko vrátených 983 jej občanov. Od januára 2011 do apríla 2012 bolo navrátených 234 občanov Čiernej Hory.

⁸ KOM(290) 2011.

západobalkánskych krajín a monitorovanie migračných tokov medzi týmito krajinami a Úniou. Mechanizmus varovania môže tvorcom politiky v EÚ a Komisii pomôcť pochopiť tento súčasný jav, posúdiť situáciu a pripraviť sa na možné budúce opatrenia a rozhodnutia.

Mechanizmus varovania agentúry FRONTEX je dôležitý element, ktorý Komisii a členským štátom umožňuje pokračovať v efektívnom monitorovaní situácie a migračných tokov medzi západným Balkánom a Úniou. Mechanizmus varovania by teda mal fungovať ďalej. Na začiatku roka 2013 sa bude posudzovať jeho rozšírenie.

Na základe šesťmesačného monitorovania a na základe porovnania s pracovným dokumentom útvarov Komisie z decembra 2011 možno vyvodit' tieto **závery**:

Veľká väčšina cestujúcich zo západobalkánskych krajín, na ktoré sa vzťahuje bezvízový režim, sú **bona fide cestujúci**. Z tohto dôvodu zostáva plnenie jediného účelu liberalizácie vízového režimu – uľahčiť kontakty medzi ľuďmi, zlepšiť obchodné možnosti a kultúrnu výmenu a dať ľuďom z tohto regiónu možnosť poznať EÚ lepšie – uspokojivé.

Pokračovala implementácia reforiem prijatých v krajinách západného Balkánu v oblasti, na ktorú sa vzťahujú cestovné mapy liberalizácie vízového režimu. V niektorých prípadoch je potrebné **posilniť úsilie** o zabezpečenie trvalej udržateľnosti a nezvratiteľnosti reforiem.

Úroveň bilaterálnej spolupráce a implementácie **readmisných dohôd EÚ** uzatvorených s krajinami západného Balkánu je naďalej dobrá.

Fenomén zneužívania liberalizácie vízového režimu sa ďalej rozvinul, pokiaľ ide o sezónnosť a geografický rozsah. Globálne sa celkový počet žiadateľov o azyl z krajín západného Balkánu **znižil v porovnaní s predchádzajúcim sledovaným obdobím v roku 2011**. Porovnanie rokov však ukazuje zvýšenie žiadateľov o azyl mimo vrcholnej sezóny. V kombinácii so znížením počas vrcholnej sezóny, ako je to uvedené v predchádzajúcom pracovnom dokumente útvarov Komisie, vývoj situácie ukazuje na **oneskorené a menej silné sezónne tendencie**. Zaznamenané tendencie, pokiaľ ide o jednotlivé krajiny pôvodu a cieľové krajiny, vykazujú fluktuácie, ktoré nie sú porovnateľné s globálnymi tendenciami. Druhý rok za sebou sa fenomén geograficky rozšíril.

Slabá úroveň integrácie miestnych komún, najmä rómskeho pôvodu, je aj naďalej silným faktorom stojacim v pozadí prevažnej väčšiny neopodstatnených žiadostí o azyl. Hlavnými dôvodmi odchodu z krajiny zostávajú ekonomické dôvody a odvíjajú sa od očakávania finančných výhod v súvislosti so žiadosťami o azyl v niektorých členských štátoch EÚ.

Krajiny západného Balkánu sú aj naďalej odhodlané nájsť riešenia súčasných problémov a niektoré nimi zavedené opatrenia priniesli výsledky. Širšia geografická dimenzia a zvyšujúca sa **frekvencia dobre organizovaných skupín žiadateľov o azyl** rómskeho pôvodu si vyžadujú prijatie cielenejších a na výsledky orientovaných opatrení.

Na základe uvedených záverov, ako aj na základe konzultácií a výmeny osvedčených postupov nadobudnutých v posledných mesiacoch na strane Komisie, krajiny západného Balkánu a dotknutých členských štátov, sú nasledujúce **opatrenia** naďalej pokladané za potrebné:

- (1) Po prvé, mala by pokračovať **posilnená spolupráca** s orgánmi krajín západného Balkánu s cieľom pomôcť zvládnuť a podľa možnosti predvídať zložité situácie,

ktorým čelia členské štáty EÚ. Táto spolupráca je veľmi dôležitá vzhľadom na odchyľujúce sa tendencie v prípade niektorých krajín pôvodu žiadateľov o azyl a niektorých cieľových krajín. V súlade s právnymi predpismi EÚ a vnútroštátnymi právnymi predpismi by spolupráca mala byť založená na **pravidelnej výmene informácií** medzi Komisiou, dotknutými členskými štátmi EÚ a krajinami tohto regiónu.

- (2) Po druhé, je potrebné zintenzívniť úsilie pri **vyšetrovaniach** cestovných kancelárií a dopravných spoločností apod. **poskytujúcich pomoc pri zneužívaní bezvízového režimu**.
- (3) Po tretie, je potrebné zvýšiť úsilie o ďalšie **posilnenie kontrol na výstupe** (v krajinách západného Balkánu) a **kontrol na vstupe** (na hraniciach EÚ). V tejto súvislosti by členské štáty EÚ, ktoré priamo zodpovedajú za riadenie vonkajších hraníc EÚ, mali naďalej venovať osobitnú pozornosť tomuto fenoménu, a to v úzkej spolupráci s krajinami západného Balkánu, cieľovými členskými štátmi EÚ a agentúrou FRONTEX.
- (4) Okrem toho je potrebné zintenzívniť **kontinuálne ciele informácie kampane** s cieľom objasniť práva a povinnosti cestovania v rámci bezvízového styku a poskytnúť informácie o pravidlách prístupu na pracovný trh EÚ a o sankciách za zneužitie práv poskytnutých v rámci bezvízového režimu.
- (5) **V krajinách pôvodu by sa mala značne posilniť a lepšie zacieliť pomoc pre minoritné skupiny**, najmä pre Rómov. Osobitná pozornosť by sa mala venovať zvýšeniu počtu zápisov rómskych detí do škôl, ako aj zvýšeniu miery zamestnanosti. Tieto opatrenia by mali zahŕňať aj implementáciu národných stratégií a pomoc orgánov dotknutých krajín, pomoc zo strany EÚ a dvojstrannú pomoc členských štátov. Komisia je pripravená ďalej posilniť pomoc poskytovanú v rámci nástroja predvstupovej pomoci (IPA) a nástroja TAIEX.